

Psychoterapeutická
(postmoderní) inspirace
pro metodiku výchovy

Začneme A. S. Neillem

- *„Každé dítě má v sobě boha. Naše pokusy dítě nějak formovat promění toho boha v ďábla. Do mé školy přicházejí takové děti, malí ďáblíci – nenávidí svět, jsou destruktivní, neumí se chovat, lžou a kradou a neustále se zlobí. Za šest měsíců jsou to šťastné, zdravé děti, které by neudělaly nic špatného.“* (A. S. Neill z knihy A. Mello Bdělost, 2005)
- Hledání toho dobrého v dítěti a navázání na to je ústředním motivem postmoderních terapeutických směrů. (Furman, 2015; Selekman, 2010; Gricksch, 2006).

Pozitivní smýšlení o kázní

Pozitivní naladění učitele při řešení nekázně = Učitel⁺

- Soustředte se **na řešení** ne na problém!
- Hledejte **výjimky** z problematického chování.
- **Oceňujte** pozitivní chování.
- Všechny děti **mohou spolupracovat**, jen je otázkou kdy...
- Veškeré jednání ve vztahu **interpretujte jako kooperaci**.
- Buďte optimističtí a na výchovné problémy se dívejte jako **na výzvy** a příležitosti.
- Každé **chování je vysvětlitelné**, když známe kontext.
- Vytvoření a udržení **vztahu důvěry** je základní předpoklad edukace.
- **Orientujte se na to co lze změnit**, ne na to co již změnit nelze.

Částečně převzato z Collaborative Brief Therapy with Children, Matthew D. Selekman, 2010

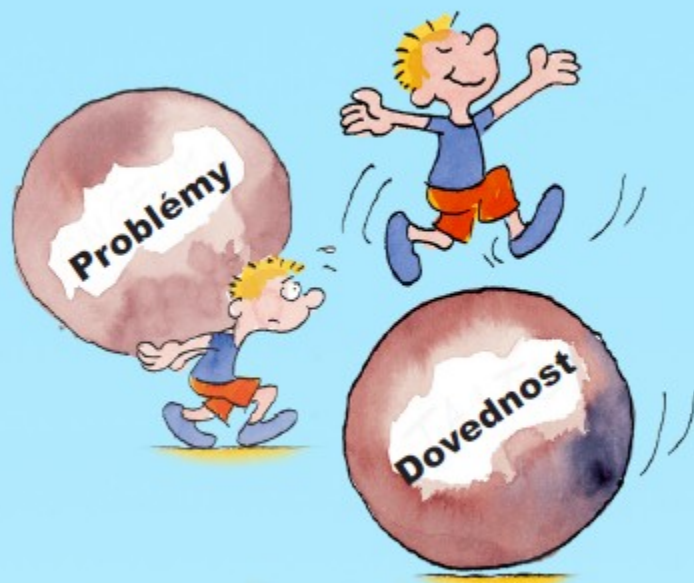
Na řešení orientovaní rodiče...

- Existuje vždy prostor mezi problémovým chováním – výjimky a u ní je dobré začít.
- Děti dělají vše z důvodu, že chtějí být milováni (Bert Hellinger).
- Na řešení orientovaní rodiče jsou jako detektivové, kteří dokáží zachytit děti v nejlepším.
- Buďte otevření, existuje mnoho možností, které vysvětlují chování dětí a nemusí to být zrovna to na které si myslíte, že jste přišli.
- Na řešení orientovaní rodiče jsou flexibilní a improvizují kdykoli je to nutné.
- K tomu aby se něco změnilo mnohdy stačí jen malá změna. Pouze malá změna je nutná.

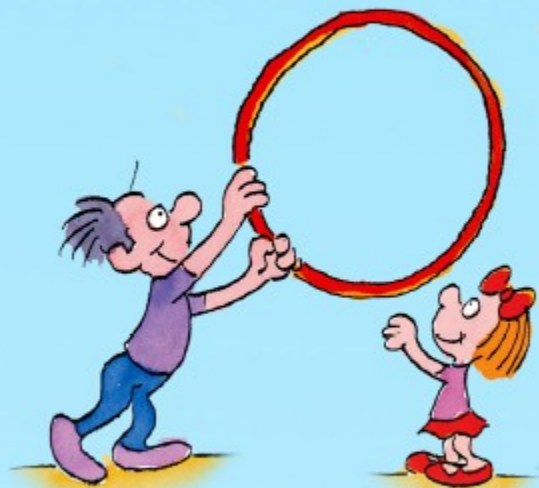
(Tamtéž)

Inspirace z Finska... Dětské dovednosti

Kids' Skills

1. Přetvořte problém na nové dovednosti, které se dítě může naučit.

2. Mluvte s dítětem o tom, jakou dovednost chcete, aby se naučilo.

3. Pomozte dítěti vidět přínosy nové dovednosti pro ostatní i pro dítě samotné.

4. Nechte dítě pojmenovat novou dovednost.

5. Požádejte dítě, aby si našlo kouzelného spojence, který mu pomůže naučit se danou dovednost.

6. Pomozte dítěti najít podporovatele.

7. Nechte podporovatele říci dítěti, proč věří, že se dovednost naučí.

8. Naplánujte s dítětem oslavu pro situaci, až se naučí novou dovednost.

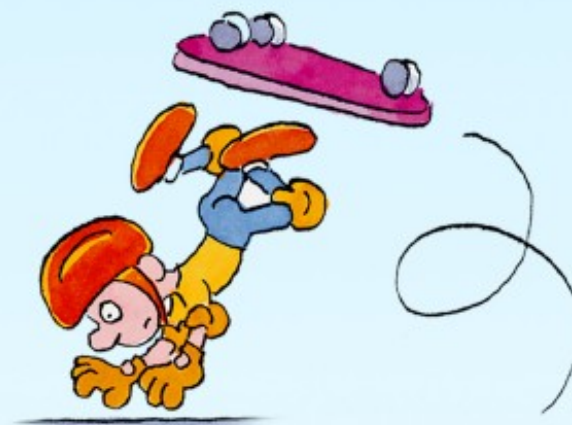
9. Požádejte dítě, aby předvedlo, co bude dělat, až se novou dovednost naučí.

10. Pomozte dítěti sdělit ostatním, jakou dovednost se chce naučit.

11. Umožněte dítěti trénovat novou dovednost.

12. Nechte dítě navrhnout způsob připomenutí, když na novou dovednost zapomene.

13. Když nastane čas oslavovat, požádejte dítě, aby poděkovalo všem, kteří ho podporovali.

14. Dejte dítěti příležitost učit novou dovednost i další děti.

15. Prodiskutujte s dítětem další dovednost, kterou se může naučit.

- Kidsskills je o snaze soustředit pozornost na to dobré, na rozvíjení dovedností, které uschopní děti jednat v dnešním světě a pomůžou jim odstranit jejich problémy.
- Podrobnější informace najdete zde: <http://www.kidsskills.cz/>

Některé techniky zaměřené na řešení konfliktů... inspirace ze systemické terapie...

Úklona a slova

- Pro řešení drobných konfliktů jsem dětem navrhla, aby vyzkoušely, jak to působí, když se mírně ukloní a řeknou: „*Je mi to líto, chci to dát opět do pořádku.*“

Děti byly velmi hrdé, když se jim díky klidnému, uctivému postoji a krátké větě podařilo vnést do vztahu opět rovnováhu. Všimly si, že to působí jen tehdy, když je za tím skutečný záměr. V rituálním postoji působilo poděkování a mohly si dovolit ukázat vlastní pocity studu, trapnosti nebo odporu. Když se jim postoj vydařil, situace se skutečně vyřešila, dostavila se emocionální úleva, ulehčení a radost.

(Gricksch, M. F. *Patříš k nám*. Praha: Shambhala. 2006. ISBN 8023969544.)

Zástupné role a konflikty

- Děti přišly na to, že na místo obou protivníků v nějakém konfliktu mohou být zvoleni a proti sobě postaveni zástupci (někdo z ostatních dětí), kteří neznají obsah konfliktu. Ostatní děti jsou totiž díky tomuto procesu mnohem více orientovány na možné řešení.
Jednou jeden chlapec ublížil dívce ze sousední třídy a její sestra, která chodila k nám do třídy, ho za to do krve zbila. Tentokrát si znesvářené strany vybraly za své zástupce chlapce a dívku, a postavily je proti sobě. Zástupci nepůsobili víceméně dojem, že by proti sobě něco měli nějaké výhrady. Potom řekl chlapec, že proti dívce nic nemá, jenom její sestra ho často zlobí. Přidala jsem k nim tedy jednu dívku jako zástupkyni sestry (dívky ze sousední třídy). Náhle se věci daly do pohybu. Nově postavená dívka řekla, že chlapce shledává blbým a že by ho velmi ráda zlobila. Na to chlapcův zástupce přišel k ní a zvedl ruku, jako by ji chtěl uhodit. Přistoupila jsem blíže, abych si byla jistá, že to chlapec neudělá. Chlapec řekl, že má teď na dívku velký vztek. Z toho důvodu tedy došlo ke rvačce. Zástupkyně sestry do toho teď vstoupila a řekla: „*Bráním teď svou sestru, ať má pravdu nebo ne.*“ Postavili jsme konflikt ještě jednou, aniž bychom o něm měli nějaké bližší informace. Vše se dělo za absolutního soustředění celé třídy, která mezitím úplně ztichla. Potom jsem se jednotlivých osob zeptala, co je třeba udělat. Zástupkyně děvčete (ze sousední třídy) chlapci řeklo: „*Je mi to líto.*“ Mírně se uklonila. Potom chlapec podal dívce ruku na usmířenou. Děvče přijalo ruku a mělo z toho radost. Dívka, která chlapce zbila, k němu přistoupila a také řekla: „*Je mi to líto, nechala jsem se k tomu strhnout svou sestrou.*“ Navrhla jsem dívce, že by chlapci mohla splnit nějaké přání, aby mu dokázala, jak jí to mrzí. Chlapec přikývl. Ještě ho to bolelo. Po další přestávce na jeho lavici ležela nějaká sladkost. Věc se dala do pořádku. (Gricksch, 2006)

Vedoucí stanovuje pravidla

- Jiný chlapec nechtěl uznat, že napsal nedbale úkol, a nechtěl pochopit, že u mě s tímto domácím úkolem neuspěje. V takových případech se snažím nepokračovat v diskuzi. Řekla jsem: „*Tady jsem já ta velká, a tedy rozhoduji.*“ To ale chlapec nechtěl uznat. Navrhla jsem mu tedy, když se cítí být tak velký a chce rozhodovat, ať zůstane stát u mého stolku a dělá se mnou mou práci. Řekla jsem to vážně. Začala jsem se opět věnovat ostatním dětem a psát na tabuli. On zůstal stát u mě. Asi po deseti minutách řekl: „*Sednu si zase do své lavice.*“ „*Vracíš se mezi žáky?*“ Přikývl.
(Gricksch, 2006)